

ANALYSE • NOV 2020

Lovgivning for sociale medier

**Er de sociale medier gode nok til at fjerne ulovligt indhold og sikre brugernes privatliv?
Eller er der behov for at lovgive om sociale mediers ansvar for ulovligt indhold?**

Analysen stiller skarpt på spørgsmålet med udgangspunkt i danskernes oplevelse og holdning til sociale medier og lovgivning, en gennemgang af de nuværende regler og erfaringer fra Tyskland.

UDARBEJDET AF

Sten Schaumburg-Müller, professor i jura ved Syddansk Universitet
Ask Hesby Krogh, næstformand i Digitalt Ansvar

Tal: Epinion med midler fra Offerfonden
Layout: Katrine Blom

Indhold

- **Sammenfatning**
Side 3-4
- **Hvad mener danskerne?**
Side 5-10
- **Hvilket ansvar har sociale medier i dag?**
Side 11-24
- **Tysk lov om sociale mediers ansvar**
Side 25-28
- **Anbefalinger om lovgivning for de sociale medier**
Side 29-31

Sammenfatning

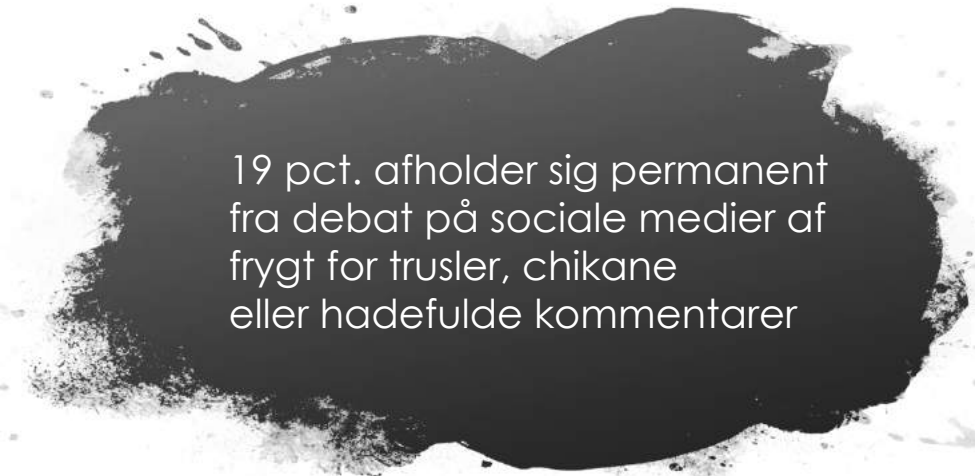
Sager om deling af krænkende videoer og billeder, selvmord, vold og drab, live-streaming af terror, chikane og trusler har tydeliggjort behovet for en bedre beskyttelse mod skadeligt og ulovligt indhold på sociale medier.

Flere lande har derfor valgt at lovgive for at modvirke, at ulovligt indhold bliver spredt via sociale medier. Tyskland indførte i 2017 lovgivning, der forpligter de sociale medier til at fjerne ulovligt indhold inden for 24 timer efter, at de har modtaget en henvendelse fra en bruger.

I november 2019 fremlagde Digitalt Ansvar et forslag til dansk lovgivning, inspireret af den tyske, med klagemulighed med NemID, tidsgrænse, bødestraf og tilsynsorgan.

Analysen viser, at et flertal blandt danskere (84 pct.), støtter, at der indføres en lovgivning, som i Tyskland med tidsgrænse og bødestraf.

69 pct. oplyser, at deres adfærd på nettet påvirkes pga. en hård tone eller af frygt for misbrug, chikane m.m. Hver femte nævner, at de afholder sig permanent fra at deltage i den offentlige debat af frygt for trusler, chikane eller hadefulde kommentarer.

19 pct. afholder sig permanent fra debat på sociale medier af frygt for trusler, chikane eller hadefulde kommentarer

71 pct. nævner ydermere, at de blevet mere varsomme med deling af oplysninger på nettet med deres nære netværk de seneste år.

Analysen beskriver, at sociale mediers ansvar for håndteringen af ulovligt indhold er uklart, da EU-lovgivningen er fra 2000 – lang tid før sociale medier kom til. Lovgivningen siger, at sociale medier kan have et ansvar, hvis de er blevet bekendt med ulovligt indhold. Men reglerne siger ikke noget om, hvordan brugere kan gøre opmærksom på indhold, eller hvor hurtigt sociale medier skal fjerne ulovligt indhold.

Det vurderes, at det ikke er en krænkelse af brugernes ytringsfrihed, hvis social medier forpligtes til at fjerne indhold, som allerede er strafbart. Man har ikke noget retskrav på at komme til orde med strafbare ytringer (fortsætter næste side).

Man kan selvfølgelig frygte, at yderligere lovgivning vil medføre, at sociale medier vil slette mere end det ulovlige indhold, for at være på den sikre side og dermed gøre indhug i den offentlige debat.

Denne frygt synes dog ubegrundet.

For det *første* har sociale medier ikke nogen interesse i overblokering. De lever af trafik på mediet.

For det *andet* viser evalueringen af den tyske lov, at loven ikke har medført unødige sletninger.

Derudover viser spørgeskemaundersøgelsen, at et ikke ubetydeligt antal danskere afholder sig fra at deltage i debatten på sociale medier, af frygt for bl.a. trusler og chikane.

Det taler for en lovgivning, der mere præcist sikrer, at ulovligt indhold som fx trusler, fjernes fra sociale medier. Strafbart indhold kan dermed i sig selv være en hindring for, at andre borgere bruger deres grundlovssikrede ret på sociale medier.

Anbefalinger

Det anbefales derfor, at der indføres dansk lovgivning som i Tyskland, som tydeliggør sociale mediers ansvar for at fjerne grove lovovertrædelser hurtigt, inden for 24 timer, og ved mindre grove lovovertrædelser i løbet af syv dage.

Det anbefales endvidere, at regeringen udarbejder lovgivning, der forpligter sociale medier til at informere politiet om åbenlyst ulovligt indhold, så snart indholdet opdages.

Det anbefales også, at regeringen undersøger de retlige muligheder for at pålægge sociale medier ikke at slette lovligt indhold, på grund af deres monopollignende stilling.

84%

Hele 84 pct. synes, at det er en god idé, at sociale medier som Twitter og YouTube i Tyskland er forpligtet til at fjerne åbenlyst ulovligt indhold såsom trusler og hadefulde ytringer indenfor 24 timer fra de bliver bekendt med det, ellers får de en bøde.

Hvad mener danskerne?

Epinion har gennemført en repræsentativ spørgeundersøgelse for Digitalt Ansvar med midler fra Offerfonden.

Hovedresultaterne fra undersøgelsen:

- Hele 84 pct. synes, at det er en god idé, at sociale medier bliver forpligtet til at fjerne åbenlyst ulovligt indhold inden for 24 timer, når de bliver bekendt med det, ellers får de en bøde.
- Kun 14 pct. mener, at sociale medier er gode til at beskytte brugere, der får misbrugt deres private/personlige oplysninger eller indhold, mens 22 pct. mener, at sociale medier er gode til at fjerne ulovligt indhold.
- 69 pct. siger, at deres adfærd på nettet påvirkes pga. en hård tone eller af frygt for misbrug, chikane m.m.
- 71 pct. fortæller, at de er blevet mere varsomme med deling af oplysninger på nettet med deres nære netværk de seneste år.

Kun få brugere oplever, at de sociale medier er gode til at beskytte deres oplysninger og fjerne ulovligt indhold

Få brugere synes, at de sociale medier er gode til at beskytte dem, der får misbrugt personlige oplysninger. Omkring hver tredje dansker er således uenig i, at de sociale medier er gode til at beskytte dem og fjerne ulovligt indhold.

Kun 14 pct. er enige i, at sociale medier er gode til at beskytte deres indhold, hvis det bliver misbrugt, mens lidt flere (22 pct.) synes, at sociale medier er gode til at fjerne ulovligt indhold.

Stort flertal mener, at der bør være en lovgivning, som forpligter sociale medier til at fjerner ulovligt indhold indenfor 24 timer

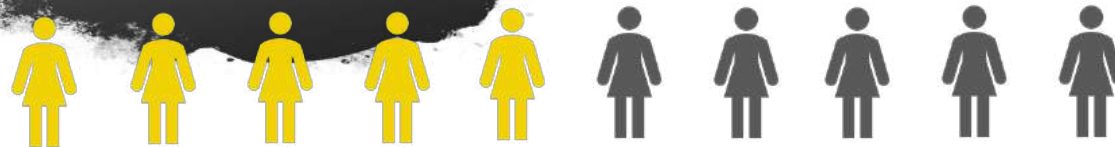
Hele 84 pct. synes, at det er en god idé, at sociale medier bliver forpligtet til at fjerne åbenlyst ulovligt indhold, såsom trusler og hadefulde ytringer, inden for 24 timer, når de bliver bekendt med det, ellers får de en bøde. Det svarer til lovgivningen i Tyskland.

Et flertal er bekymrede for, om deres oplysninger bliver misbrugt på nettet, og er de seneste par år blevet mere varsomme med, hvad de deler

Et flertal (57 pct.) af danskerne er i høj grad eller nogen grad bekymrede for, at deres personlige oplysninger bliver misbrugt, stjålet eller delt på nettet.

Syv ud af ti (71 pct.) af danskerne er også blevet meget eller til dels mere varsomme med at dele personlige oplysninger, billeder eller holdninger med deres nære netværk de seneste par år.

57%

... er **bekymrede for misbrug** af personlige oplysninger på nettet

71%

... er blevet **mere varsomme med deling** af oplysninger på nettet med deres nære netværk de seneste år

57 pct. afholder sig fra at ytre sig i den offentlige debat på sociale medier pga. en hård tone i debatten

57 pct. afholder sig fra at ytre sig i den offentlige debat på sociale medier pga. en hård tone i debatten

28 pct. afholder sig permanent fra at ytre sig pga. den hårde tone i debatten, mens 30 pct. angiver, at det nogen gange er tilfældet.

28 pct. afholder sig permanent pga. **den hårde tone**

19 pct. afholder sig permanent af frygt for trusler, chikane eller hadefulde kommentarer

44 pct. afholder sig fra at ytre sig i den offentlige debat på sociale medier af frygt for trusler, chikane eller hadefulde kommentarer

44 pct. afholder sig fra at ytre sig i den offentlige debat på sociale medier af frygt for trusler, chikane eller hadefulde kommentarer. Ulovlige ytringer kan således være en hindring for, at andre bruger deres grundlovssikrede ret.

19 pct. nævner, at de permanent afholder sig fra at deltage af frygt for trusler, chikane eller hadefulde kommentarer, mens 25 pct. angiver, at det nogen gange er tilfældet.

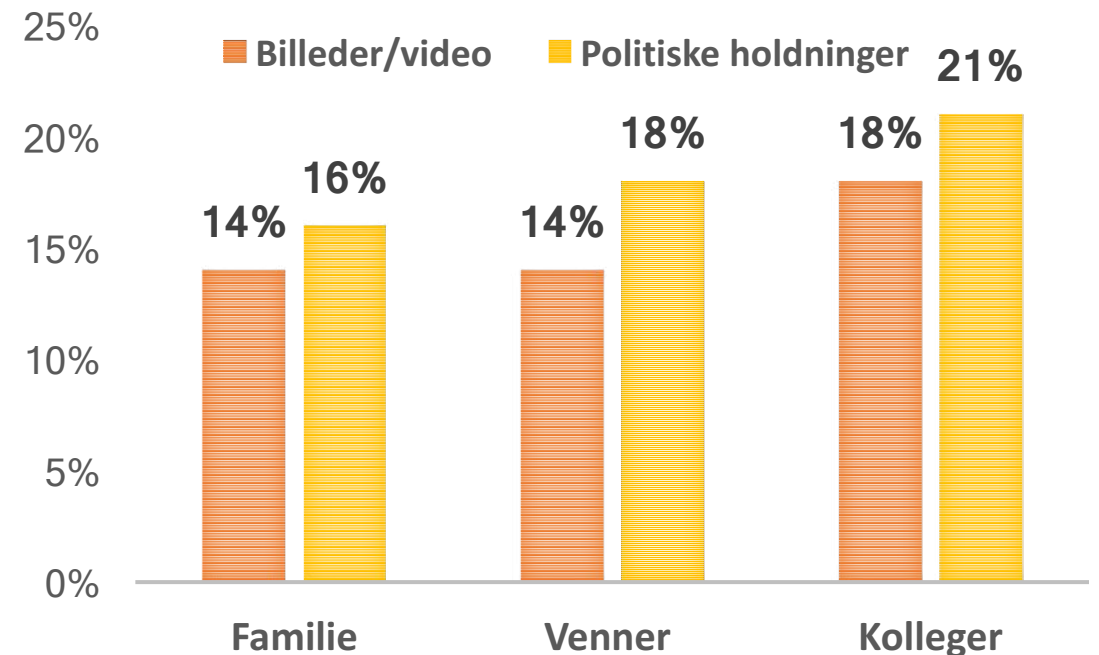
Hver femte afholder sig fra dele billeder/video eller politiske holdninger med kolleger af frygt for, at det kan misbruges

Et flertal deler privat indhold og politiske holdninger med deres familie, venner eller kolleger. Men en relativ stor andel - mellem 14 og 21 pct - angiver, at de afholder sig fra at dele billeder/video eller politiske holdninger med enten familie, venner eller kolleger af frygt for, at det kan misbruges.

Ca. hver syvende angiver, at de afholder sig fra at dele billeder/video med familie og venner af frygt for, at det kan misbruges

Ca. hver femte svarer, at de afholder sig fra dele billeder/video eller politiske holdninger med kolleger af frygt for, at det kan misbruges.

Andel der afholder sig fra at dele billeder/video eller politiske holdninger med familie, venner eller kolleger af frygt for, at det kan misbruges

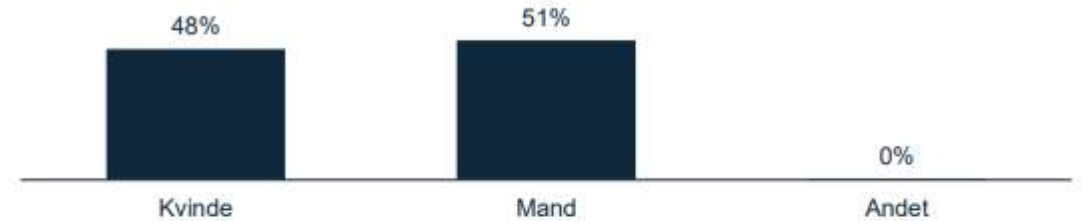

Om undersøgelsen

Epinion har gennemført en kvantitativ websurvey blandt danskere i alderen 18-85 år, som minimum er på internettet én gang om ugen.

- Data er indsamlet repræsentativt for den danske befolkning og bruttovejet, hvorefter personer, der ikke bruger internettet minimum én gang om ugen, er sorteret fra og vægtene normaliseret.
- Resultaterne i denne rapport bygger på besvarelser fra i alt 1.000 respondenter som i analysen omtales "danskerne".
- Data er indsamlet fra den 17. sep. 2020 til den 1. okt. 2020.

Køn

Bolig

Epinion

ANALYSEDEL 2

Gennemgang af de nuværende regler

Hvilket ansvar har sociale medier i dag?

Er vi effektivt beskyttet mod at se en live-video af et terrorangreb, når vi åbner Facebook søndag morgen? Har vi selv ejerskab over vores personlige oplysninger, eller kan de sælges uden vores vidende? Ved vi, hvornår vi udsættes for reklamer? Hvordan og hvem beskytter os mod fake news? Hvem hjælper os, når ekskæresten deler billeder af os i intime situationer blandt både venner, vores egen familie og på store pornosider – og hvordan stoppes det?

Dette er bare et udpluk af de store spørgsmål, som vi alle sammen risikerer at møde på nettet – og de fleste af os har nok mødt et eller flere. Det er desværre også spørgsmål, som stadig står helt eller delvist ubesvarede.

En af årsagerne til, at det kan være svært at finde ud af, hvilket ansvar sociale medier har, skyldes ganske enkelt, at de er relativt nye. Facebook er eksempelvis fra 2004 og kom først til Danmark i 2006. Hverken medieansvarsloven fra 1991 eller EU-lovgivningen (E-handelsdirektivet fra 2000) nævner derfor heller ikke sociale medier. Så spørgsmålet er, hvad gælder for sociale medier? Her følger et kort overblik.

Platform eller medie?

Ved "medie" forstås et traditionelt medie med fri redigeringsret og ansvar for indhold, fx som reguleret i den danske medieansvarslov. Andre lande har andre detailregler, men hovedideen er den samme.

Ved "platform" forstås en ydelse, der blot stiller en service til rådighed.

En "platform" er som udgangspunkt ikke ansvarlig for brugen af platformen eller det indhold, der sendes gennem platformen. Ligesom økseproducenten ikke er ansvarlig for, om nogen kunne finde på at bruge en god økse til et voldeligt overfald. Det kan dog komme på tale, at der via en domstolskendelse stilles krav til platformen om blokering.

Efter amerikansk ret kan en platform i modsætning til et medie ikke gøres ansvarlig for indholdet. I Danmark er det anderledes. I EU og dermed dansk ret spiller e-handelsdirektivet (og -loven) nemlig en rolle.

Straffeloven

Straffeloven gælder i Danmark. Det betyder bl.a., at tekst, lyd og billeder, som er gjort alment tilgængeligt her i landet gennem internettet, kan straffes efter dansk ret (straffelovens § 9a). Det er uden betydning om upload el.lign. finder sted fra andre lande.

Der er en del straffebestemmelser, der er relevante for sociale medier:

- udbredelse og besiddelse af pornografisk materiale af personer under 18 år (§ 235)
- injurier (ærekrænkelser, straffelovens §§ 267-271),
- beskyttelse af privatlivet (især straffelovens § 264d),
- trusler (§ 266),
- tilskyndelse til forbrydelser (§ 136),
- opfordring til terror (§ 114e m.fl.),
- billigelse af terror (§ 136, stk. 2),
- forhånende udtalelser over for grupper, (§ 266b), m.fl.

Erstatning

Private kan kræve erstatning for økonomisk tab (efter regler, der ikke er nedskrevet i nogen lov) og godtgørelse for ikke-økonomisk skade, fx for krænkelse af privatlivet (erstatningsansvarslovens § 26).

Markedsføringsloven

Her skal blot omtales en bestemmelse, nemlig markedsføringslovens § 6, stk. 4, der kræver, at den kommercielle hensigt oplyses, når der er en sådan. Man skal kunne se, når der er tale om annoncer, sponsoreret indhold mv. Bestemmelsen er strafbelagt.

Hvem kan gøres ansvarlig

Fysiske personer kan ifalde strafansvar. Man kan som udgangspunkt også ansvarliggøre og straffe virksomheder (juridiske personer, straffelovens §§ 25-27). Både fysiske personer og virksomheder kan – selvfølgelig – også blive pålagt at betale erstatning og godtgørelse.

Muligheden for at straffe virksomheder er i modsætning til retstilstanden i fx Tyskland, hvor den almindelige strafferet kun kan rettes mod fysiske personer. Den tyske lovgivning for sociale medier "Netzwerkdurchsetzungsgesetz" pålægger undtagelsesvist virksomheder et strafansvar. (Læs afsnit om erfaringer fra udlandet).

Medvirken

I dansk ret er der en meget bred medvirkensbestemmelse, straffelovens § 23, idet "alle, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til gerningen" kan straffes. Det forekommer oplagt, at både selve det sociale medier og bloggere m.fl. kan falde ind under det brede medvirkensansvar. Selv en trykker kan blive medansvarlig for indholdet af en plakat.

I forhold til sociale medier er der tale om, at selve mediet bruges til f.eks. spredning af ulovligt billedmateriale eller live-streaming af en terrorvideo.

Her skal bemærkes, at straf efter straffeloven kræver forsæt, hvilket for sociale medier fx kan betyde, at det sociale medie ikke kan straffes for materiale, som relevante personer tilknyttet det sociale medie ikke har kendskab til. Straf efter speciallovgivningen som fx markedsføringsloven kræver blot uagtsomhed.

Medieansvarsloven

Medieansvarsloven fastsætter ikke i sig selv noget ansvar, men begrænser persongruppen for det ansvar, der måtte være efter straffeloven mv., til især redaktøren og den navngivne forfatter. (Der er mange detaljer, der her udelades).

Traditionelle medier som aviser og radio/tv er automatisk omfattet af medieansvarsloven, og det samme gælder netmedier, der får mediestøtte. Netmedier, der ikke får mediestøtte, kan tilmelde sig. Uden tilmelding er et sådant medie ikke omfattet af medieansvarsloven (og dermed heller ikke af reglerne om god presseskik eller de andre regler, der følger medieansvarsloven som fx kildebeskyttelsesreglerne i retsplejelovens § 172).

Trykkeren af en avis kan ikke være ansvarlig, fordi medieansvarsloven indskrænker kredsen af medansvarlige til meget få.

Presseetik mv.

De Vejledende Regler for God Presseskik er branchestandarder, vedtaget af Danske Medier og Dansk Journalistforbund, senest med en opdatering i 2013. Reglerne adresserer traditionelle mediespørgsmål som krav om korrekt og hurtig information, kritik over for kilder, forelæggelse, overskrifter, berigtigelse mv.

Kun medier, der er omfattet af medieansvarsloven, er omfattet af de vejledende regler, og kommentarspor er udtrykkeligt undtaget. Mediet er dog forpligtet til at have retningslinjer for både kommentarer og for muligheden for at klage til mediet over kommentarer.

Pressenævnet tager stilling til, hvorvidt god presseskik er overtrådt og kan udtale kritik. Mediet er herefter normalt forpligtet til at bringe Pressenævnets kendelse, men andre sanktioner er stort set ikke mulige.

E-handelsdirektivet og -loven

Tidligere er e-handelsdirektivet blevet brugt til at fastlægge, hvilket ansvar de sociale medier kan pålægges – eller rettere, hvilket ansvar de er fri for på deres platforme. EU-direktivet giver nemlig ansvarsfritagelse til "informationssamfundstjenester", der stiller en platform for udveksling og lagring af information til rådighed for brugere.

Forudsætningen for at være fri for ansvar er dog, at tjenesten ikke har noget kendskab til det ulovlige indhold.

Dette betyder:

- Bliver en informationssamfundstjeneste gjort opmærksom på ulovligt indhold, kan de gøres ansvarlige efter nationale regler som fx den danske straffelov. Et såkaldt "notice and take down"-system. I dag kan man både gøre opmærksom på ulovligt indhold på fx Facebook, Twitter og Youtube.
- Har informationssamfundstjenesten selv redigeret i indholdet, har tjenesten normalt kendskab til indholdet og er derfor ikke ansvarsfri.

Derudover står der i direktivets præambel pkt. 42, at ansvarsfritagelsen kun gælder den, der yder rent teknisk drift og adgang.

Menneskerettighederne

I Danmark er staten forpligtet til at overholde en stribe menneskerettigheder. De kommer fra bl.a. fra grundloven, EU og den europæiske menneskerettighedskonvention.

Menneskerettighederne beskytter det enkelte individ ved både at sætte en række begrænsninger for, hvad staten må, og opstille en række forpligtelser om, hvad staten skal.

De sociale medier er måske store, men de er ikke stater, som har underskrevet menneskerettighedskonventioner, som de skal leve op til.

I debatten om sociale mediers ansvar tales der ofte om beskyttelse af ytringsfriheden og privatlivet, som er to centrale menneskerettigheder, som Danmark er forpligtet til at overholde.

Når man diskuterer menneskerettigheder er det væsentlig at holde sig for øje, at det er danske stat, der er forpligtet til at sikre overholdelsen af dine menneskerettigheder. Ikke de sociale medier. Det betyder bl.a., at staten er forpligtet til at vedtage lovgivning, der sikrer, at hverken fysiske personer eller virksomheder såsom sociale medier lovligt kan foretage handlinger, der krænker dine menneskerettigheder.

Et godt eksempel på en sådan beskyttelse er reglerne i den danske databeskyttelseslov og databeskyttelsesforordningen (GDPR), som sikrer din ret til dine egne personoplysninger og fastlægger regler for myndigheders og virksomheders brug heraf. Det er med til at sikre din ret til privatliv.

Menneskerettighederne fastlægger derfor heller ikke som sådan et ansvar for sociale medier ageren, men de fastlægger nogle rettigheder, som staten skal sikre for den enkelte. Og det er derfor relevant at se på, hvilke menneskerettigheder, der kommer i spil, når vi bruger sociale medier, og om staten lever op til sit ansvar for at sikre for vores menneskerettigheder på de sociale medier.

Ytringsfriheden

I Danmark er din ytringsfrihed godt beskyttet. Den beskyttes i grundlovens § 77, artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) og artikel 11 i EU' charter om grundlæggende rettigheder. Ytringsfriheden beskytter den enkeltes ret til at ytre sig frit – dog under ansvar for domstolene. Endvidere beskyttes den enkeltes ret til at modtage og videregive informationer.

Det følger af artikel 10 i EMRK, at staten er forpligtet til ikke at foretage indgreb i ytrings- og informationsfriheden, medmindre visse betingelser er opfyldt (staten må f.eks. straffe ulovlige ytringer såsom trusler og hævnporno). Det er også det, man kalder for den *negative* forpligtelse; stater må ikke.

Praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fastslår, at staten har det man kalder en *positiv forpligtelse*: Stater skal sørge for, at dets borgere ikke bliver hindret i deres rettigheder.

Sociale medier giver en hidtil uset mulighed for mange at komme til orde og kommunikere. Her er åbenlyst ikke et problem med ytringsfriheden, tværtimod. Men en del sociale medier redigerer og sletter indhold. Dette gøres efter det pågældende medies retningslinjer for indhold.

Er det et problem for ytringsfriheden, hvis der lovgives?

I debatten om, hvorvidt sociale medier skal reguleres, har bekymringen været, at lovgivning vil medføre en begrænsning af ytringsfriheden. Frygten er, at de sociale medier kan risikere at fjerne for meget indhold for at være på den sikre side og for at undgå bøder.

Denne frygt synes dog ubegrundet, når man ser på de tyske erfaringer, som siden 2018 har haft regler der pålægger sociale medier at fjerne ulovligt indhold med en tidsgrænse og med muligheden for bødestraf.

Derudover er det som udgangspunkt ikke et indgreb i ytringsfriheden eller censur at fastsætte regler om, at ulovligt indhold skal fjernes, da der netop er tale om allerede kriminaliseret indhold.

Gør man de sociale medier til politi og domstol?

En anden bekymring, som ofte dukker op i debatten om sociale medier, handler om de sociale mediers magt over indholdet. Spørgsmålet er her, om lovgivning, som vi foreslår, vil give sociale medier mere magt.

I dag bestemmer sociale medier helt selv over indholdet på deres platforme. Sociale medier kan som private virksomheder redigere og fjerne det indhold de vil, fra deres platform. Også lovligt indhold.

Lovgivning der præciserer, hvornår sociale medier skal fjerne *ulovligt* indhold, giver ikke de sociale medier mere magt over indholdet, men derimod en lovbunden opgave om at fokusere på at fjerne ulovligt indhold.

Loven pålægger allerede nu de sociale medier et ansvar for ikke at fjerne ulovligt indhold. Men den nærmere forpligtelse og regulering er uklar.

Med ny lovgivning kan der skabes klare regler for sociale mediers ansvar for at fjerne ulovligt indhold med mulighed for at straffe dem, hvis de ikke overholder loven.

At sociale medier forpligtes til at overholde straffeloven i Danmark og fjerne det ulovlige, så de ikke medvirker til udbrede en forbrydelse, gør dem hverken til politi eller domstol. De får ikke mulighed for at pålægge straf som en dommer, eller bruge magtanvendelse som politiet.

Privatlivets fred

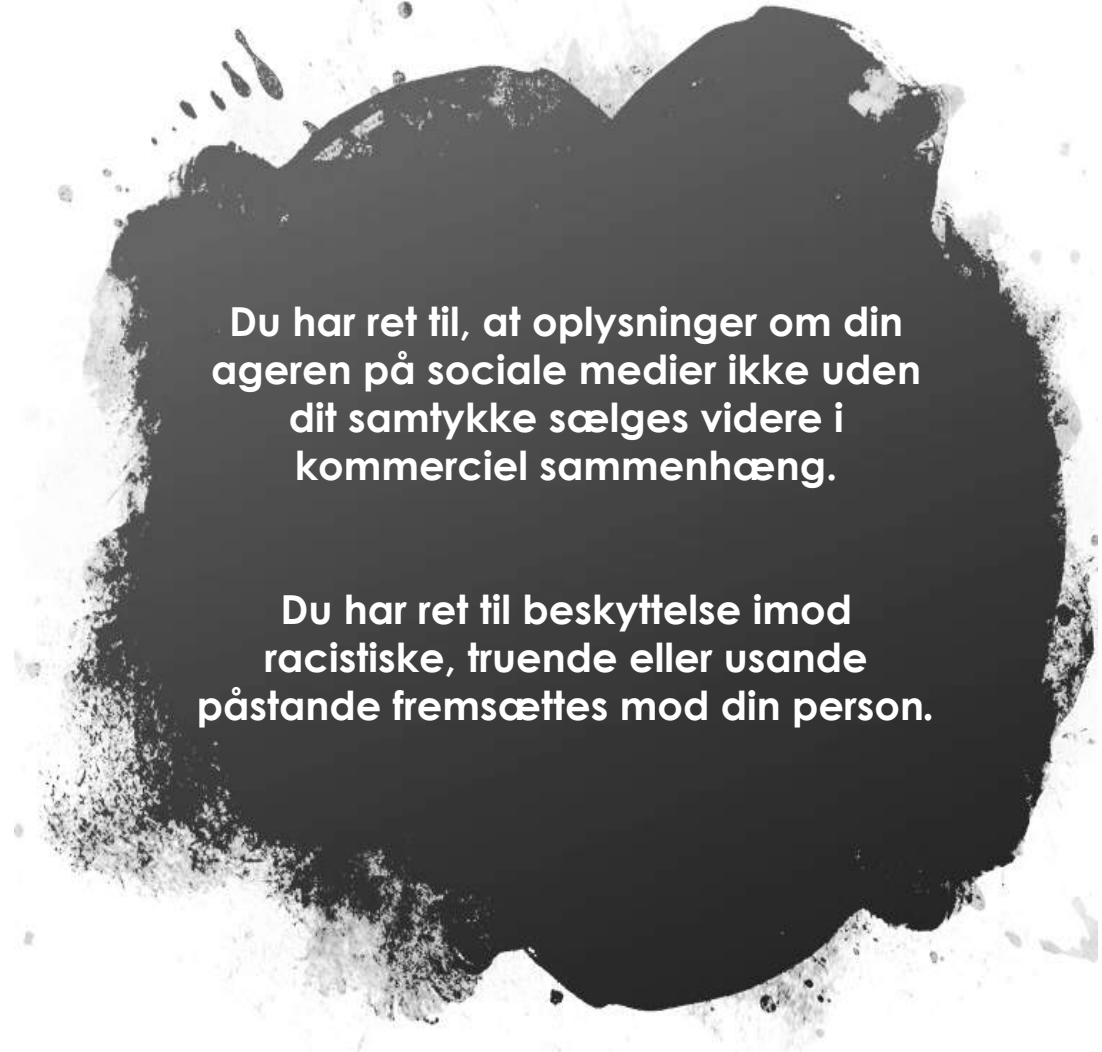
Vores privatliv er bl.a. beskyttet i både artikel 8 i den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), i databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen (GDPR).

Beskyttelsen af dit privatliv er relevant i flere henseender. Du har f.eks. ret til, at oplysninger om din ageren på sociale medier ikke uden dit samtykke sælges videre i kommerciel sammenhæng. Du har ret til beskyttelse imod racistiske, truende eller usande påstande fremsættes mod din person. Du har også ret til, at private billeder ikke uhindret kan deles – retten omfatter både, at den ulovlige deling skal stoppes, efterforskes og retsforfølgelse af gerningsmænd.

Staten har – ligesom ved sikringen af din ytringsfrihed – både en negativ og en positiv forpligtelse til at sikre din ret til privatliv.

I Danmark sker sikringen af dine personoplysninger primært gennem databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen. Databeskyttelsesforordningen stiller stramme krav til det samtykke, den enkelte skal afgive, for at en virksomhed må anvende, f.eks. videresælge, personlige oplysninger. Bl.a. er det et krav, at samtykket skal være specifikt. Et blanco-samtykke til uspecificeret brug fx hos det sociale medie er derfor ikke gyldigt. Beskyttelsen mod f.eks. deling af private billeder, trusler, racisme og injurier findes i straffeloven.

Det relevante spørgsmål er derfor, om de eksisterende regler håndhæves, og om håndhævelsen er effektiv og dermed i tilstrækkelig grad tilpasset den nye virkelighed, hvor lovbrud og krænkelser i større og større grad foregår digitalt.

Du har ret til, at oplysninger om din ageren på sociale medier ikke uden dit samtykke sælges videre i kommerciel sammenhæng.

Du har ret til beskyttelse imod racistiske, truende eller usande påstande fremsættes mod din person.

Håndhæves dansk ret?

Straffesager behandles almindeligvis af politi og anklagemyndighed. Politiet efterforsker, og anklagemyndigheden rejser tiltale og strafforfølger.

Indtil for cirka fire år siden førte politi og anklagemyndighed meget få sager om krænkelser på nettet. På baggrund af både antallet af sager og vores erfaring fra arbejdet med flere ofre er det Digitalt Ansvars opfattelse, at både politiet og anklagemyndigheden har udvist tilbageholdenhed og i visse tilfælde været egentligt afvisende overfor at rejse sager om krænkelser på nettet.

Der ses desuden store problemer med at sikre en effektiv efterforskning og særligt med at sikre, at det ulovlige materiale fjernes fra internettet – her menes både fra det konkrete sociale medie og fra alle andre steder på internettet, hvor det ulovlige materiale nu er tilgængeligt.

Efter Umbrella-sagen har dette ændret sig. Der er kommet mere fokus på denne form for kriminalitet og de store konsekvenser, det har for ofre. Der er dog stadig tale om et forholdsvis nyt område for både politi og anklagemyndighed, som stiller nye og store krav til deres arbejdsmetoder.

I 2019 blev der indført muligheden for at kræve ulovligt indhold fjernet af gerningspersonen, eller den der råder over indholdet. Det kan fx være sociale medier. Det kræver dog, at det sociale medier inddrages som part i retssagen (fortsætter næste side).

Der er på trods af det større fokus på sagerne stadig problemer med at sikre en effektiv efterforskning, retsforfølgning og i sidste ende at stoppe krænkelserne ved endegyldigt at fjerne dem fra internettet. Alt sammen noget som den danske stat er juridisk forpligtet til.

Politi og anklagemyndighed synes dog fortsat modvillige overfor at rejse tiltale for medvirken til krænkelser på nettet. Altså at holde det sociale medie ansvarlig.

I Umbrella-sagen florerede de krænkende videoer på Facebook i en længere periode, efter Facebook var blevet underrettet herom. Dette falder ind under det tidligere beskrevne "medvirkensansvar" i dansk ret. Facebook kan derfor siges at have medvirket til den strafbare deling. På trods af dette har anklagemyndigheden endnu ikke tiltalt Facebook for medvirken.

Dette skal endvidere ses lyset af, at praksis vedrørende artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention fastslår, at det er en del af en stats positive forpligtelse til at beskytte den enkeltes privatliv, at der nationalt er mulighed for at retsforfølge krænkeren.

Fx er Holland blevet dømt for krænkelse af retten til privatlivet, fordi der ikke var mulighed for en mentalt retarderet eller dennes værge at anke i en voldtægtssag. Og Sverige er dømt, fordi det ikke var muligt retligt at skride ind over for en stedfar, der havde sat overvågningskamera for at se steddatteren i badeværelset.

Det er derfor berettiget at stille spørgsmålet: Er det en krænkelse af ofrenes menneskerettigheder, at anklagemyndigheden konsekvent ikke rejser tiltale mod de sociale medier i krænkelsessager, når der reelt er juridisk mulighed herfor i dansk ret?

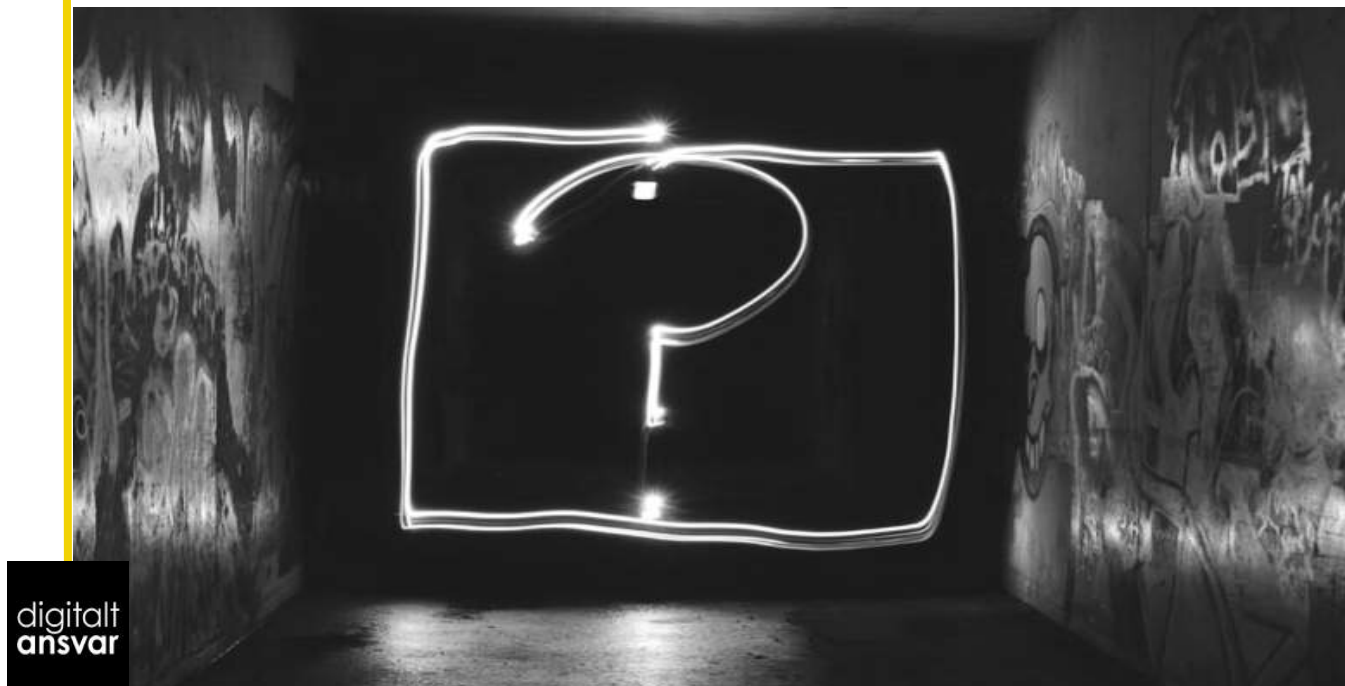
I forhold til beskyttelsen af den enkeltes personoplysninger forekommer det oplagt, at sociale medier som Facebook ikke handler i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningen (GDPR). Ved hjælp af personoplysninger, herunder de følsomme af slagsen, tegner fx Facebook et indgående portræt af en person, og dette bruges videre til at sælge annoncer, kommercielle såvel som politiske. GDPR's stramme krav til samtykke er ikke opfyldt.

Her kan man undres over, at myndighederne ikke skrider ind. Juridisk taler meget endvidere for, at også annoncører, der bruger tilrettede annoncer på sociale medier, overtræder GDPR. Flere danske politiske partier benytter denne form for annoncering.

Det er uvist, om de danske myndigheder stadig ikke har klarlagt, hvilket ansvar de anser sociale myndigheder for at have, om myndighederne ikke har tilstrækkelig viden om retstilstanden, eller om myndighederne snarere er bevidst passive på grund de sociale mediers størrelse - too big to sue.

Sammenfattende kan man konstatere, at håndhævelsen af dansk ret i forhold til sociale medier i dag er utilstrækkelig. Dertil må man konkludere, at reglerne vedr. sociale mediers ansvar er uklare og det derfor er behov for lovgivning, der tydeligt angiver, hvilket ansvar de sociale medier har i sager om ulovligt indhold.

Ny lovgivning kan klargøre de involverede forpligtelser og derved lette arbejdet både for politi og anklagemyndighed og for de sociale medier.

ANALYSEDEL 3

Tysk lov om sociale mediers ansvar

Tysklands lov om sociale mediers ansvar

Den 1. januar 2018 trådte den tyske lovgivning i kraft. Loven (den såkaldte Netzwerkdurchsetzungsgesetz, forkortet NetzDG) forpligter sociale medier med over to millioner brugere til at fjerne åbenlyst ulovligt indhold inden for 24 timer og anden ulovligt indhold inden for syv dage efter det sociale medie har modtaget en klage over indholdet. Hvis sociale medier ikke overholder lovgivningen risikerer de bøder på op mod 50 mio. euro.

Brugere, der klager over et indlæg eller en kommentar, skal bruge en digital signatur (lige som nøglekortet). Formålet er at sikre, at den enkelte står til ansvar for anmeldelse og sikre, at klagen er reel. Når det sociale medie har modtaget klagen, har de sociale medier 24 timer til at fjerne indholdet, hvis det er åbenlyst ulovligt. Er det sociale medie i tvivl, om der er hold i klage, kan klagen sendes videre til juridiske rådgivere. Slettet indhold skal gemmes i en periode i forhold til bevissikring.

Alle sociale medier med over to mio. brugere skal indsende en rapport over antal klager hvert halve år til de tyske myndigheder.

I juli 2019 fik Facebook en bøde på 2 mio. euro for ikke at leve op til lovgivningskravene. Det er første gang et europæisk land sanktionerer en amerikansk social medie-gigant. Bøden gives pga. manglende gennemsigtighed i forhold til, hvor mange klager over ulovligt indhold Facebook har modtaget (fortsætter næste side).

”ingen tegn på,
at tysk lov
har medført
unødige sletninger”

I det første år efter den nye lov blev introduceret har der været 714 klager fra brugere, der mente, at det sociale medie ikke havde slettet eller blokeret ulovligt indhold inden for den lovbestemte periode. Dette er væsentlig lavere end det tyske justitsministerium havde estimeret. Deres vurdering var 25.000 klager.

I Tyskland er virksomheder ikke omfattet af den almindelige strafferet, da den kun kan rettes mod fysiske personer. Det har derfor været nødvendigt for Tyskland at lave en definition i loven af, hvad der skal være opfyldt for at en virksomhed kan straffes efter loven, såsom at det sociale medie skal have over 2 millioner brugere. I Danmark er virksomheder anset som juridiske personer, der som udgangspunkt kan ifalde strafansvar efter den danske straffelov.

Loven har ikke medført massesletning

Da den tyske lov blev vedtaget blev det besluttet, at loven skulle evalueres i efteråret 2020 - bl.a. i lyset af bekymringerne for ytringsfriheden.

I september 2020 blev [evalueringen](#) fremlagt. Det konkluderes, at loven ikke har medført unødige sletninger (fortsætter næste side).

Resultaterne og konklusionerne fra evalueringen

- En forbedring af håndteringen af klager over indhold og mere ansvarlighed hos sociale medier i forhold til ulovligt indhold.
- Ingen tegn på såkaldt "overblokering", hvor der slettes unødigt indhold. Området skal dog fortsat monitoreres. Risici for systematiske forkerte beslutninger bør minimeres ved at udvide sikkerhedsmekanismerne, især ved at give tjenesteudbyderen mulighed for at gennemgå beslutninger om ulovligt indhold.
- Kun i ringe grad behov for lovændringer. Bl.a. behov for at gøre klagemuligheden mere brugervenlige.

Der er folkelig opbakning til den tyske lov. En måling viste i 2018, at 87 pct. af tyskerne støtter den tyske lov med tidsgrænse og bødestraf.

Loven i Tyskland har betydet, at sociale medier har ansat flere tysktalende medarbejdere til at håndtere sager om ulovligt indhold.

Facebook i Tyskland har eksempelvis ansat flere end 1.000 moderatører, som angiveligt svarer til en sjettedel af Facebooks samlede korps af indholdsmoderatore på verdensplan.

Blandt andet støttet af den tyske dommerforening udbygges loven i Tyskland i øjeblikket. De nye regler forpligter de sociale medier til ikke kun at fjerne ulovligt indhold, men også at sende groft ulovligt indhold direkte til kriminalpolitiet. Eksempelvis mordtrusler eller hadkampagner.

ANBEFALINGER

Lovgivning for sociale medier

Hvilke regler bør gælde for de sociale medier?

De love, som er vedtaget af Folketinget og gælder i Danmark, bør også gælde digitalt og blive håndhævet over for de sociale medier, der opererer i Danmark. Her er her brug for ny lovgivning. For selvom sociale medier har et ansvar for at fjerne ulovligt indhold er reglerne upræcise. Dermed stilles både sociale medier og brugerne i en uklar retlig situation.

Flere lande er allerede begyndte at tydeliggøre de sociale medier ansvar ved lov. Bl.a. Tyskland, Frankrig, Storbritannien og Australien,

Aktører som Facebook og Google vil formentlig argumentere for, at der kun bør gælde ét internationalt regelsæt, eftersom de agerer globalt. Hertil kan man dog bl.a. henvise til OECD's Guidelines for transnationale virksomheder, der kræver, at virksomhederne overholder de love, der gælder i de lande, de opererer i.

Digitalt Ansvar mener, at det er et fuldt ud rimeligt krav, at sociale medier skal overholde dansk ret og medvirke til at hindre og stoppe lovbrud og krænkelser, der sker via deres medie.

Dansk ret gælder i Danmark og bør gælde og håndhæves såvel i det digitale rum som i det fysiske.

Anbefalinger

Digitalt Ansvar anbefaler, at regeringen:

- Udarbejder lovgivning, der tydeliggør sociale mediers ansvar og der pålægger sociale medier at monitorere, anmelde, rapportere og fjerne ulovligt indhold inden for en rimelig tidsfrist med sanktioner for manglende overholdelse, der er effektive, rimelige og afskrækkende.
- Udarbejder lovgivning, der forpligter sociale medier til at informere politiet om åbenlyst ulovligt indhold, så snart dette opdages.
- Undersøger, hvorvidt Danmark har levet op til sine menneskeretlige forpligtelser ved konsekvent ikke at retsforfølge sociale medier i krænkelsessager.
- Undersøger de retlige muligheder for at pålægge sociale medier ikke at slette lovligt indhold, på grund af deres monopollignende stilling.

Digitalt Ansvar anbefaler, at regeringen overvejer at:

- Udarbejde eller ændre eksisterende lovgivning, så det tydeliggøres, hvilket ansvar bloggere, influencere og andre med mange følgere har på de sociale medier, herunder ansvaret ift. følgere under 18 år.
- Initiere regulering efter den presseetiske model, hvor bloggere, influencere og andre med mange følgere, selv laver standarder, der sanktioneres af et særligt organ.

ANALYSE • NOV 2020

Om Digitalt Ansvar

Foreningen Digitalt Ansvar arbejder for at fremme en tryk og ansvarlig digital udvikling – ved at være det samlende knudepunkt og vidensbank for aktører på tværs af fagområder.

Vi opbygger og formidler viden om digitale udfordringer, skaber dialog og debat samt peger på fælles løsninger for mere digital ansvarlighed,

Digitalt Ansvar afholder ekspertmøder om lovgivning, viden og forskning samt offerrådgivning.

Digitalt Ansvar blev dannet i 2017 og tæller i dag 18 medlemsorganisationer.

Læs mere på digitaltansvar.dk

